

ERTUĞRUL KEMAL EYÜBOĞLU VE ESERLERİ

Süleyman GÜR*

Hayatı

Kemal Eyüboğlu, meşhur “Eyüboğulları” sülalesinin bir ferdi olarak 1899 senesinde Trabzon Maçka’da doğdu. Trabzon Lisesi’ni (Trabzon Sultanî) bitirdi. Ardından İstanbul Teknik Üniversitesi’nden (İstanbul Mühendis Mekteb-i Âlîsi) 1924 yılında mezun oldu. İstanbul’un işgali sırasında Millî Mücadele hareketine katıldı. 1924-1942 yılları arasında Devlet Demiryolları Yol Dairesi başkanı olarak görev yaptı. 1945 senesinden itibaren serbest çalıştı. 1975 yılında vefat etti. Aileye mensup pek çok kimse gibi o da edebiyata ilgi duydu. Asıl mesleği olan mühendislik yanında araştırmacı-yazar kimliği ile de tanındı.¹

Eserleri

1. On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler

İki cilt olan bu eserin birinci cildi İstanbul’da Doğan Kardeş Matbaacılık tarafından 1973 yılında 329 sayfa olarak, ikinci cildi ise yine aynı matbaa tarafından 1975 yılında 528 sayfa olarak basılmıştır. Eser, on üçüncü asırdan bu güne gelinceye kadar 400’e yakın şairin eserlerinin incelenmesiyle oluşturulmuştur. Yazar girişte atasözlerinin kaynağı, halk ve hak sözcüklerinin terim ve sözlük anlamları, halk ve millet sözcüklerinin türel anlamları, atasözü ve deyim sözcüklerinin terimsel tanımı, atasözünün terimsel anlamdaşları, savlar, gelenekler, Türk sözcüğünün kökeni ve tarih boyunca geçirdiği anlam değişiklikleri gibi konularda bilgiler vermiştir. Giriş bölümünden sonra birinci cildin 1-252 sayfaları arasını A harfinden Z harfine kadar atasözleri ve deyimlere, 253-268 arasını bu konunun eklerine, 269-278 arasını divan çizelgelerine, 279-301 arasını ozanlar ve örnekler dizinine, 303-322 arasını sözlük kısmına, 323-324. sayfaları atasözleri ve örnekler dizinine, 325-329 arasını yanlışlar-düzeltilmeler cetveline ayırmıştır. İkinci cildin girişinde ise deyim üzerine düşünceler, deyim in edebiyat ve şiirde yeri, kitapta uygulanan fonetik ve imla yöntemi gibi konularda bilgiler vermiştir. Yazar bu cildin 1-458 sayfaları arasını deyimler ve örneklere, 459. sayfayı yazma ve basma kitaplar için başvuru lan kütüphanelere, 461-467 arasını divanlar, hamseler, çeviriler, külliyat ve şiir kitaplarına, 467. sayfayı antolojiler, derlemeler ve şiir kitaplarına, 469-497 arasını ozanlar ve örnekler dizinine, 499-517 arasını sözlük kısmına, 519. sayfayı deyimler ve örneklerin harflere göre sayılarına, 521-528 arasını ise yanlışlar-düzeltilmeler cetveline ayırmıştır.

Yazarın iki ciltten müteşekkil bu derlemesinde yirmi binden fazla atasözü ve deyim vardır. Ayrıca bu atasözü ve deyimleri içeren on binin üzerinde şiir örnekleri bulunmaktadır. Eserdeki bir konuyu merkeze alarak hakkında bir çalışma yapan Suad Mahmood Alwan, eser hakkında şu bilgileri vermektedir: “Bu kitap, deyimlerin anlamını şiirdeki örnekleriyle gösteren bir antoloji niteliğinde düzenlenmiştir. Şiirde

* Doç. Dr., Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Tefsir Ana Bilim Dalı, suleymangur@trabzon.edu.tr

¹ Ertuğrul Kemal Eyüboğlu, Erişim: 29 Ekim 2023, <https://www.biyografya.com/biyografi/6542>; Mehmet Akif Bal, Trabzonlu Ünlü Simalar ve Trabzon’un Ünlü Aileleri (İstanbul: Çatı Yayınları, 2007), 317.

örneği bulunmayan deyimler ise, baş harfler sırasına göre, sözlük düzeninde, okuyucuya sunulmuştur. Amacı, her deymi yerinde bulmak ve Türk şiirinde karşılığını arama zevkini okuyucuya tattırmaktır.”²

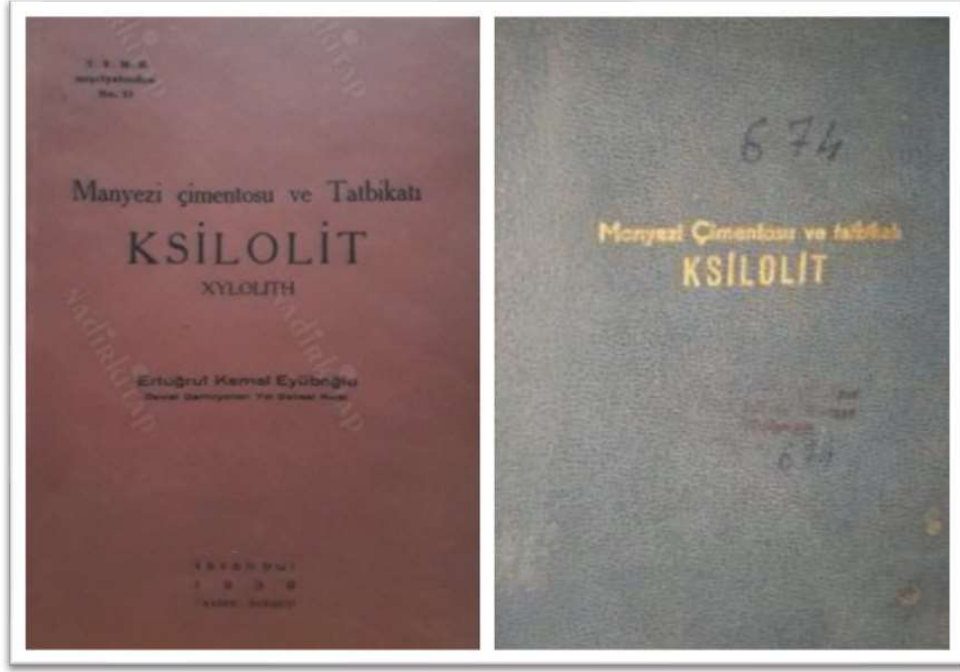

Resim 1: Eserin kapak görüntüleri

2. Manyezi Çimentosu ve Tatbikatı Ksilolit

Eser, 1939 yılında İstanbul’da T.Y.M.B. Neşriyatından çıkmıştır. 59 sayfadır. Yazarın mesleği olan mühendislik alanı ile ilgilidir. Esere adını veren manyezit minerali, özellikle yüksek ısıya dayanıklı ürünlerin üretiminde kullanılan önemli bir hammaddedir. Kâğıt, lastik, plastik, gıda, gübre, kozmetik ve farklı kimyasalların elde edilmesinde ısıl işleme tabi tutulmuş manyezit kullanılabildiği gibi çimento üretiminde de kullanılmaktadır. Yazar bu eserde söz konusu ürünü ve onun tatbiki ile ilgili hususları etraflı bir şekilde ele almaktadır.

² Suad Mahmood Alwan, “Ertuğrul Kemal Eyüboğlu’nun On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler Adlı Kitabında İkileme Şeklinde Kullanılan Deyimlerin İncelenmesi,” *International Journal of Academic Research Studies* (2019), 2/2: 151-165.

Resim 2: Eserin kapak görüntüleri

Kaynakça

Alwan, Suad Mahmood. “Ertuğrul Kemal Eyüboğlu’nun On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler Adlı Kitabında İkileme Şeklinde Kullanılan Deyimlerin İncelenmesi.” *International Journal of Academic Researchs Studies* (2019), 2/2: 151-165.

Bal, Mehmet Akif. *Trabzonlu Ünlü Simalar ve Trabzon’un Ünlü Aileleri*. İstanbul: Çatı Yayınları, 2007.

Ertuğrul Kemal Eyüboğlu, Erişim: 29 Ekim 2023, <https://www.biyografya.com/biyografi/6542>.

